یادداشت

آمریکا قادر به افزایش حضور نظامی در منطقه نیست

صباح زنگنه

کارشناس مسائل بین‌الملل

بسیاری از اقدامات اخیر آمریکا در خلیج‌فارس ناشی از وضعیت به هم ریخته اوضاع داخلی این کشور است. چرا که از یکطرف بر اساس آمارهای بین‌المللی ویروس کرونا در بسیاری از ایالت‌های این کشور شیوع گسترده‌ای پیدا کرده و تعداد مبتلایان به این ویروس در حال افزایش است، کرونا در آمریکا بیداد می‌کند و سیاست‌های دولت این کشور در زمینه مدیریت این بیماری موفق نبوده است و روز به روز اظهارات مختلف و متناقضی در مورد کرونا مطرح می شود که با مخالفت متخصصان آمریکایی مواجه می‌شود.

از سوی دیگر شاهد مشکلات اقتصادی پدید آمده از جمله کاهش شدید قیمت نفت و فشار شرکت های نفتی بزرگ روی ترامپ و بدهی های این کشور هستیم. از طرف دیگر رقیب بزرگ آمریکا یعنی چین در مسائل اقتصادی و کنترل موضوعات بهداشتی از آمریکا پیش افتاده است. این موضوع برای آمریکا مسئله‌ساز است، به همین دلیل تلاش می‌کند افکار عمومی کشورش را به خارج از مرزهایش منحرف کند.

در خارج از مرزهایش نیز نیروهای مسلح این کشور گرفتار بیماری کرونا شده‌اند و هیچ برنامه‌ای از سوی آمریکا برای مداوا و درمان آنها وجود ندارد. بنابراین در چنین شرایطی بهترین راه از نظر آمریکا این است که اذهان عمومی را به نمایش‌های بیرونی هدایت کند.

نکته دیگر این است در شرایط کنونی آمریکا به دنبال افزایش حضور در منطقه نیست چراکه قادر به پرداخت هزینه های این حضور نخواهد بود، مگر اینکه مسئله ای بسازد و از کشورهایی که هنوز مبلغی پول در صندوق های حاکمیتی شان مانده باشد اخاذی کند. در عین حال باید توجه داشت که این کشورها نیز نفتی هستند و در حال حاضر گرفتار بحران کاهش نفت؛ بنابراین آنها هم در پی دریافت مقادیری برای جبران کسری بودجه و تامین هزینه های داخلی و نظامی خود هستند. به این ترتیب پول اضافه‌ای برای پرداخت به ترامپ ندارند.

آمریکا در این سال‌ها برخی کشورهای منطقه و متحدان منطقه‌ای خود را مسلح کرد تا آنها در این منطقه حضور بیشتری داشته باشند. این در حالی است که با توجه به شرایط فعلی آنها نیز جرات این حضور را ندارند. به این ترتیب آمریکا در شرایط فعلی به دنبال انجام حرکات نمایشی است و اظهارنظرها و تهدیدهای ترامپ جنبه روانی دارد. دونالد ترامپ در چارچوب این اظهارنظرها و تهدید ایران سعی کرده بخشی از انفعال و سرگشتگی که در مدیریت این کشور به وجود آمده را جبران کند.

لاریجانی یکشنبه به مجلس برمی‌گردد

سخنگوی هیات‌رئیسه مجلس گفت: جلسه علنی مجلس یکشنبه هفته آینده به ریاست علی لاریجانی تشکیل می‌شود.

اسدا... عباسی در گفت‌وگو با خبرگزاری صدا و سیما با اشاره به بهبودی لاریجانی پس از ابتلا به ویروس کرونا و گذراندن دوره نقاهت گفت: حال عمومی رئیس مجلس شورای اسلامی بهتر شده است و ان‌شاءا... نخستین جلسه مجلس شورای اسلامی در هفته آینده با ریاست وی تشکیل خواهد شد.

عباسی همچنین از افزایش جلسات علنی مجلس شورای اسلامی در هفته آینده خبر داد و گفت: مجلس شورای اسلامی روزهای یکشنبه، دوشنبه و سه‌شنبه هفته آینده جلسات علنی خواهد داشت. سخنگوی هیات‌رئیسه مجلس شورای اسلامی افزود: کمیسیون‌های تخصصی مجلس نیز در روزهای یکشنبه و دوشنبه با حضور تعدادی از وزرا و مسؤولان اجرایی کشور جلسه خواهند داشت.

روحانی: فعالیت اماکن مقدس در مناطق سفید آغاز می‌شود

رئیس‌جمهور با بیان این‌که همچنان بر محدودیت اجتماعات و فاصله‌گذاری اجتماعی هوشمند، تاکید داریم، گفت: در هر منطقه‌ای که وزارت بهداشت سفید اعلام کند فعالیت اماکن مقدس و نماز جمعه امکان‌پذیر خواهد بود.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری، حسن روحانی در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا با اشاره به آغاز ماه مبارک رمضان گفت: در ماه رمضان با توجه به سختی‌ها و مشکلاتی که برای اقشار آسیب‌پذیر به وجود آمده است و با توجه به این‌که خوشبختانه پویش‌هایی از طرف مردم، خیرین، هیأت‌ها و نیروهای مسلح آغاز شده است؛ همه باید کمک کنیم سفره مردم بی‌افطار نماند. رئیس‌جمهور گفت: این نکته مهمی است در این شرایطی که مردم نگرانی برای سلامت و زندگی خودشان دارند، همه تلاش کنیم لااقل در ماه رمضان نگرانی برای سفره افطار نباشد و در اختیار مردم عزیز قرار بگیرد. /ایرنا

سیاست‌های ترامپ در مقابل جمهوری اسلامی ایران همواره با ناکامی مواجه بوده است

عکس: Getty images

اهداف چهارگانه آمریکا از افزایش تنش‌ها در منطقه و خلیج‌فارس

ترامپ در خلیج‌فارس به‌دنبال چیست؟!

گروه سیاسی

آمریکا این روزها دوباره فیتیله تنش‌آفرینی در خلیج‌فارس را بالا کشیده و پس از این‌که مدتی مقامات آمریکایی و نظامیان این کشور در منطقه، کمتر حاشیه‌سازی می‌کردند باردیگر در هفته‌های اخیر شاهد تنش‌آفرینی شناورهای آمریکایی و خط و نشان کشیدن‌های دونالد ترامپ هستیم.

این اقدامات و موضعگیری‌ها که البته بدون هیچ‌گونه محافظه‌کاری از سوی ایران پاسخ داده شده است حداقل در ظاهر آنقدر جدی بوده که مقامات سایر کشورها را به واکنش وادارد. از جمله این واکنش‌ها می‌توان به توییت سرگئی ریابکوف، معاون وزیر خارجه روسیه اشاره کرد که ایران و آمریکا را به خویشتنداری دعوت کرده است.

ریابکوف با بیان این‌که روسیه درباره تهدیدهای آمریکا علیه ایران در بحبوحه تنش‌های خلیج‌فارس نگران است از هر دو طرف خواسته از افزایش تنش‌ها جلوگیری کنند. مهم‌ترین پرسشی که در روزهای اخیر کارشناسان بین‌المللی و دیپلمات‌ها در اظهارنظرهای شخصی و بازتاب‌های رسانه‌ای بر آن تاکید دارند این است که چرا آمریکا می‌خواهد در خلیج فارس پررنگ‌تر شود؟ آن هم در شرایطی که این کشور درگیر بحران‌های جدی حاصل از شیوع کروناست. در شرایطی که نظرسنجی‌ها نشان از افزایش نارضایتی مردم آمریکا از وضع موجود دارند، آیا اتاق‌های فکر پنتاگون در حال طراحی‌های جدید است؟ صاحب‌نظران چهار موضوع مهم را دلیل تلاش آمریکا برای فضاسازی در خلیج‌فارس می‌دانند که امروز به آنها مفصل خواهیم پرداخت. نخست رابطه معنادار کاهش قیمت نفت و تنش‌آفرینی‌های آمریکا برای رهایی از بحران نفت است. دوم، تلاش برای تغییر نگاه افکار عمومی از درون آمریکا به بیرون این کشور و توجه کمتر رسانه‌ها به ناکارآمدی دولت ترامپ در مواجهه با مدیریت بیماری کروناست. سوم، امکان بازسازی درونی احزاب آمریکا در نتیجه افزایش نارضایتی داخلی و چهارم، تلاش ایالات متحده برای حفظ هژمونی در منطقه در پی شکست‌های متعدد سیاست‌های خاورمیانه‌ای ترامپ است. در صفحه امروز به بررسی پشت‌پرده تنش‌آفرینی‌های ترامپ پرداخته‌ایم.

تنش‌های اخیر را چه کسی شروع کرد

- ۲۸ فروردین: ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا با انتشار فیلمی در فضای مجازی مدعی شد قایق‌های تندروی ایران با نزدیک شدن به نیروهای آمریکایی، رفتار خطرناکی انجام داده‌اند.
- ۳۱ فروردین: سپاه پاسداران روایت تروریست‌های آمریکایی از این ماجرا را هالیوودی خواند و با تکذیب ادعای آمریکا بر عزم سپاه برای مقابله با تنش‌آفرینی واشنگتن تاکید کرد.
- ۳ اردیبهشت: دونالد ترامپ در توییتی نوشت: به نیروی دریایی آمریکا دستور دادم اگر قایق‌های ایرانی کشتی‌های ما در دریا را مورد آزار و اذیت قرار دهند آنها را از بین ببرند.
- ۳ اردیبهشت: یک مقام وزارت دفاع آمریکا گفت ارتش این کشور دستوری برای شلیک به قایق‌های ایرانی دریافت نکرده است.
- ۴ اردیبهشت: سردار سرلشکر حسین سلامی فرمانده کل سپاه با سفر به منطقه خلیج‌فارس و در بازدیدی از منطقه نازعات و جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی تاکید کرد: به واحدهای رزمی خودمان دستور دادیم تا در صورتی که آمریکایی‌ها برای شناورهای ما خطری ایجاد کردند آنها را مورد هدف قرار دهند.
- ۴ اردیبهشت: محمدجواد ظریف، وزیر خارجه در مطلبی در توییتر نوشت: نیروهای مسلح آمریکا در فاصله ۷۰۰۰ مایلی از خانه‌های خود حق تحریک ملوانان ما را ندارند که در کنار سواحل خودی در خلیج‌فارس به‌سر می‌برند.

شکست در فضای سیاسی آمریکا

مدیریت دولت آمریکا در بحران کرونا به موضوع این روزهای آمریکا تبدیل شده و در شرایطی که قرار است در پاییز امسال انتخابات ریاست‌جمهوری برگزار شود دونالد ترامپ که به دلیل عملکرد ضعیف دولتش در بحران کرونا به‌شدت مورد انتقاد است تلاش دارد به هر شکلی نگاه‌ها را از مسائل داخل آمریکا به خارج منحرف کند. در همین راستا شاهد این هستیم که موسسه «گالوپ» چهارشنبه هفته گذشته اعلام کرد که محبوبیت دونالد ترامپ حدود ۷ درصد کاهش پیدا کرده است و این افت محبوبیت با توجه به شرایطی که در حال حاضر در فضای سیاسی و اجتماعی وجود دارد برای دونالد ترامپ مضر است. بر همین اساس خیلی از کارشناسان معتقدند مواضع اخیر ترامپ علیه ایران هم در همین چارچوب است. سیدرضا صدرالحسینی، کارشناس مسائل غرب آسیا معتقد است تهدیدهای اخیر دونالد ترامپ علیه ایران را یک نوع جنگ روانی است که با هدف انحراف افکار عمومی از مدیریت ضعیف دولت واشنگتن در بحث شیوع ویروس کرونا انجام می‌شود.

مقامات آمریکایی در شرایطی این روزها به دنبال افزایش تنش‌ها در خلیج‌فارس هستند که افزایش شمار کشته‌شدگان در اثر بیماری کرونا و همچنین کاهش قیمت نفت باعث ایجاد مشکلات داخلی برای دولت ترامپ شده است

حساسیت نسبت به افزایش قدرت ملی ایران

امیرعلی ابوالفتح، کارشناس مسائل آمریکا معتقد است علاوه بر موضوعات داخلی آمریکا، تهدیدات اخیر ترامپ، ریشه‌های دیگری هم دارد که یکی از مهم‌ترین آنها افزایش قدرت جمهوری اسلامی ایران است. ابوالفتح در گفت‌وگو با جام جم با بیان اینکه افزایش قدرت ملی ایران باعث حساسیت آمریکا شده است، تاکید می‌کند: ایران بعد از ترور سردار سلیمانی و شهادت ایشان دست به یک اقدام شجاعانه زد، اقدامی که بسیاری از کشورهای مدعی نیز جرات انجام آن را ندارند. حمله به پایگاه نظامی آمریکا در عراق و همچنین ایفای نقش در این کشور، ایجاد اخلال در تلاش‌های آمریکا در عراق از جمله اقداماتی است که ایران انجام داده و بسیاری از مدعیان، جسارت انجام آن را ندارند. به اعتقاد این کارشناس مسائل بین‌الملل، ایران نشان داده در شرایط کنونی حاضر به کوتاه آمدن در برابر فشارهای حداکثری آمریکا نیست و بنابراین می توان گفت هم در آمریکا مشکلات رو به گسترش است و هم اقدامات ایران از نظر این کشور ناگوار. ابوالفتح می‌افزاید: آمریکایی‌ها تصور نمی کردند در شرایطی که ایران زیر فشار تحریم و کرونا قرار دارد نسبت به اقتدار خود در خلیج فارس اقدامی انجام دهد. ترامپ همیشه ادعا می کرد ایران بعد از ترور سردار سلیمانی رفتارش را تغییر داده و در آینده از ایفای نقش موثر در این منطقه خودداری خواهد کرد به همین دلیل فعالیت‌های گسترده ناوهای ایرانی در خلیج فارس برای آمریکا قابل پیش‌بینی نبود.

تلاش برای افزایش قیمت نفت

هرگونه اقدامات تنش‌زا در خلیج‌فارس بین کشورهای منطقه یا کشورهای فرامنطقه‌ای مثل آمریکا، روی قیمت نفت اثر صعودی می‌گذارد و منجر به افزایش قیمت نفت می‌شود. این موضوع وقتی در کنار کاهش بی‌سابقه قیمت نفت قرار بگیرد جواب خیلی از معماها روشن می‌شود. هفته قبل قیمت نفت خام در بورس آمریکا منفی شد اما پس از چند روز دوباره سیر صعودی به خود گرفت. بسیاری از رسانه‌ها از جمله یورونیوز، دلیل اصلی افزایش دوباره قیمت جهانی نفت در روزهای اخیر را افزایش تنش میان ایران و آمریکا و به‌ویژه در خلیج‌فارس می‌دانند. ترامپ در این زمینه سابقه زیادی دارد و همین چند وقت قبل هم با انتشار مطلبی در توییتر مبنی بر توافقش با عربستان و روسیه برای کاهش تولید نفت، باعث افزایش قیمت این محصول شد اما پس از این‌که مشخص شد ادعایش صحیح نبوده، دوباره وضعیت به شرایط قبل برگشت.

تلقی آمریکا از تضعیف ایران

برخی خبرهای غیررسمی و بعضی موضعگیری‌های مقامات آمریکایی این ذهنیت را ایجاد می‌کند که آمریکایی‌ها با تصور این‌که شیوع کرونا به‌شدت ایران را تحت فشار قرار داده و اقتصادش را ضعیف کرده است می‌خواهند با افزایش فشارها بر ایران در شرایط فعلی، رویای مذاکره با ایران را جامه عمل بپوشانند. در همین راستا می‌توان به گزارش چندی قبل روزنامه آمریکایی نیویورک تایمز به نقل از چند مقام آمریکایی اشاره کرد مبنی بر این که پمپئو در جلسه‌ای تلاش کرده بوده دونالد ترامپ را برای حمله به نیروهای نظامی ایران ترغیب کند؛ اما در نهایت ترامپ تنها به حمله به چند پایگاه شبه‌نظامیان شیعه عراقی مورد حمایت ایران بسنده کرده است. به نوشته نیویورک تایمز، پمپئو استدلال کرده بوده که شیوع ویروس کرونا در ایران، حکومت این کشور را در شرایط دشواری قرار داده و یک پاسخ سخت نظامی می‌تواند رهبران ایران را وادار به آمدن به پای میز مذاکره کند. با وجود این جان اسپر، وزیر دفاع و همچنین فرمانده ستاد مشترک ارتش آمریکا نسبت به پیامدهای چنین حمله‌ای به مواضع نیروهای نظامی ایران و خطر آغاز یک جنگ تمام عیار هشدار داده‌اند و نهایتا ترامپ با نظر وزیر دفاع موافقت می‌کند. این گزارش نیویورک تایمز مربوط به اوایل فروردین بود و اکنون با گذشت بیش از یک ماه از آن مقطع و موفقیت نسبی ایران در کنترل بیماری کرونا و همچنین بروز جلوه‌هایی از توانمندی سپاه با ارسال ماهواره نظامی نور به فضا، نادرست بودن تحلیل افرادی چون پمپئو بیش از قبل مشخص شده است.

افزایش روحیه مردم آمریکا

آمار بالای قربانیان کرونا در آمریکا و اختلافات داخلی در این کشور از جمله اختلاف ترامپ با فرمانداران در بازگشایی مشاغل و اماکن عمومی باعث نوعی سرخوردگی و کاهش اعتماد به نفس ملی در میان مردم آمریکا شده‌است. به اعتقاد خیلی از کارشناسان این اختلافات فضای نامشخص و آینده نامعلومی را برای بخشی از مردم آمریکا در ایالت‌های مختلف ایجاد کرده‌است و به نظر می‌رسد اظهارنظر دونالد ترامپ در یک توییت و همچنین کنفرانس خبری خود مبنی بر این‌که به ناوهای آمریکایی دستور داده که در صورت بروز هرگونه ناامنی توسط قایق‌های ایرانی به آنها شلیک کنند، یک نوع واکنش انفعالی برای مدیریت شرایط فعلی این کشور و مدیریت افکار عمومی است.

از طرف دیگر باید بر این موضوع تاکید داشت که این اظهارنظرها و تهدیدها جنبه روانی دارد و دونالد ترامپ تلاش دارد در افکار عمومی این کشور این تصور به وجود نیاید که اگر در سیستم ساختاری داخل آمریکا در پی شیوع ویروس کرونا به هم ریختگی به وجود آمده در حوزه امنیت ملی و نظامی این کشور نیز این به هم‌ریختگی و سرگشتگی وجود دارد.

شکست‌های تاریخی آمریکا

سرنگونی گلوبال هاوک

پهپاد نظامی پیشرفته آمریکا ۳۰ خرداد ۹۸ پس از تجاوز به فضای سرزمینی جمهوری اسلامی ایران در مقابل منطقه کوه مبارک استان هرمزگان از سوی آتش پدافند نیروی هوافضای سپاه و با آتش سامانه سوم خرداد سرنگون شد. پهپاد گلوبال هاوک به منظور اجرای عملیات جاسوسی و شناسایی توسط نیروی هوایی و دریایی ایالات متحده آمریکا به کار گرفته می‌شود.

بعد از انتشار این خبر، مواضع آمریکایی‌ها ابتدا مبتنی بر انکار بود، اما بعد از انتشار تصاویر این اتفاق و دریافت اخبار دقیق، مقامات آمریکایی ناچار به تایید خبر شدند.

درهم کوبیده شدن عین‌الاسد

پس از شهادت سردار سرلشکر قاسم سلیمانی در اقدامی تروریستی از سوی آمریکا، ایران تاکید کرد به این اقدام پاسخ خواهد داد. آمریکایی‌ها از همان زمان، شروع به خط و نشان کشیدن کردند که اگر ایران به اقدام نظامی آمریکا پاسخ دهد، ۵۲ نقطه در ایران را خواهند زد. اما بامداد ۱۸ دی ۹۸ در همان ساعاتی که عملیات تروریستی آمریکا علیه سردار سلیمانی انجام شده بود، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با موشک‌های نقطه‌زن پایگاه نظامی آمریکا در عین‌الاسد عراق را در هم کوبید. این اولین بار بود که پس از جنگ جهانی دوم، پایگاه نظامیان آمریکایی از سوی یک کشور مورد هدف قرار می‌گرفت و این مساله بازتاب‌های بسیاری در عرصه بین‌المللی داشت.

سربازان دست بسته آمریکایی

دی ۹۴ خبر دستگیری سربازان آمریکایی از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به سوژه اول رسانه‌های بین‌المللی تبدیل شد. در این ماجرا دو فروند قایق جنگی آمریکایی حامل ده کماندوی آمریکایی توسط نیروهای تیپ ۲۱۴ تکاوران دریایی سپاه پاسداران در محدوده آب‌های سرزمینی ایران در نزدیکی جزیره فارسی خلیج فارس به دلیل ورود غیرقانونی به آب‌های سرزمینی ایران دستگیر و به جزیره فارسی منتقل شدند. از ده نظامی آمریکایی دستگیر شده، ۹ نفر مرد و یک نفر زن بودند و انتشار تصاویر آنها در حالی که دست‌هایشان را پشت سر گذاشته و زانو زده بودند در فضای مجازی بازتاب فراوانی داشت.